

Mehmed Âkif Ersoy'un "Bülbül" Şiirinde Gelenek Eleştirisi ve Yahya Saim Ozanoğlu'nun "Bülbül Sesi"

Criticism of Tradition in the Poems "Bulbul" by Mehmed Akif Ersoy and "Bulbul Sesi" by Yahya Saim Ozanoglu

Ali Sait YAĞAR¹

¹İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul, Türkiye

ORCID: A.S.Y. 0000-0002-0364-1108

ÖZ

Safahat'ın son kitabını teşkil eden *Gölgeler*'de yer alan, ilk defa *Sebilürreşad*'ın 7 Mayıs 1921 tarihli sayısında yayımlanan "Bülbül" şiiri genellikle Vatan sevgisi ve Bursa'nın Yunan işgali altına girmesi etrafında okunmaktadır. Mehmed Âkif gerek şiirin altına düştüğü notta gerekse Hasan Basri Çantay gibi yakınında bulunan kişilerle sohbetlerinde şiirin yazılma hikâyesinin arkasında Bursa'dan gelen "elim" haberlerin tesiri olduğundan bahseder. Ancak bu, metnin başka manaları ihtiva etmediği anlamına gelmemektedir; nitekim şiir, yapısı itibariyle edebî türler içerisinde yoruma en müsait olanıdır. Bildirinin çıkış noktası, "Bülbül"de yer alan eleştirel bakış açısına ışık tutmaktır. Şiirde yer alan ifadeler metnin bir "gelenek" ya da "klâsik şiir" eleştirisi olarak okunmasına imkân verir; ayrıca Âkif'in klâsik şiir hakkındaki görüşleri bu bakış açısını desteklemektedir. Bildiride Âkif'in Ankara Tâceddin Dergâhı'nda kaleme aldığı "Bülbül"ün yazılış hikâyesinden kısaca bahsedildikten sonra sözü edilen eleştirel tutumun yorumlanması hedeflenmektedir. Bildirinin ikinci basamağı ise edebiyat tarihlerinde adı pek sık geçmeyen Yahya Saim Ozanoğlu'nun "Bülbül Sesi" şiirinin Âkif'in "Bülbül"ü ile taşıdığı benzerliklerin ortaya konulmasıdır. Yahya Saim'in "Bülbül Sesi", Âkif'in şiirinden birkaç sene sonra *Mahşerde Sabah* (1925) adlı şiir kitabında yayımlanır. Söyleyiş ve muhteva itibariyle iki şiir birbirine çok benzer. Yahya Saim'in "Bülbül Sesi"ni Mehmed Âkif tesirinde kaleme aldığı âşikârdır.

Anahtar Kelimeler: Mehmed Âkif Ersoy, Bülbül, Gelenek, Yahya Saim Ozanoğlu, Bülbül Sesi

ABSTRACT

Mehmet Akif Ersoy's poem "Bulbul" is included in the last booklet of *Safahat* and was published for the first time in the issue of *Sebilürreşad* on May 7m 1921. It is generally read around the love of homeland and the Greek occupation of Bursa. Mehmet Akif Ersoy mentions the hand news from Bursa as having been behind the story of writing the poem, both in the footnote under the poem and in his conversations with people close to him, such as Hasan Basri Çantay. However, this does not mean the text does not contain other meanings. As a matter of fact,

Başvuru/Submitted: 16.05.2021 **Kabul/Accepted:** 23.08.2021

Sorumlu yazar/Corresponding author: Ali Sait YAĞAR (Arş. Gör.), İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, İstanbul, Türkiye. E-posta: alisaityagar@gmail.com

Atıf/Citation: Yağar, A. S. (2022). Mehmed Âkif Ersoy'un "Bülbül" şiirinde gelenek eleştirisi ve Yahya Saim Ozanoğlu'nun "Bülbül Sesi". Korkmaz, F. (Ed.), *9. Milletlerarası Türkoloji Kongresi Bildiriler Kitabı* içinde (s. 1143-1154).

<https://doi.org/10.26650/PB/AA10AA14.2023.001.076>

poetry is the most suitable for interpretation among literary genres in terms of structure. This article starts by shedding light on the critical point of view in “Bülbül.” The statements in the poem allow themselves to be read as a critique of tradition or of classical poetry. Akif’s views on classical poetry also support this point of view. After briefly mentioning Akif’s story of writing “Bülbül” in Ankara in the Tajeddin Dervish Lodge, this article aims to interpret the critical attitude mentioned within. The second step of the paper is to reveal the similarities that the poem “Bülbül Sesi” by Yahya Saim Ozanoğlu, whose name is not frequently mentioned in the history of literature, has with Akif’s poem “Bülbül.” Yahya Saim’s “Bülbül Sesi” was published in his poetry book titled *Mahşerde Sabah* (1925) a few years after Akif’s poem was published. The two poems are very similar to each other in terms of style and content, with Yahya Saim obviously having written “Bülbül Sesi” under the influence of Mehmed Akif.

Keywords: Mehmed Âkif Ersoy, “Bülbül”, tradition, Yahya Saim Ozanoğlu, “Bülbül Sesi”

Mehmed Âkif Ersoy ve “BülBül”

Safahat'in son kitabını teşkil eden *Gölgeler*'de (1933) yer alan, ilk defa *Sebilürreşad*'ın 7 Mayıs 1921 tarihli sayısında yayımlanan “BülBül” şiiri, Millî Mücadele yıllarına ait önemli metinlerden biridir. Şiir, Yunanlıların Bursa'ya girmeleri¹ üzerine Ankara'daki Tâceddin Der-gâhı'nda kaleme alınmıştır. Âkif'in şiirin altına düştüğü not metnin yazılış hikâyesini ortaya koymaktadır: “*Bu manzume yazılırken Yunan istilâsı altındaki topraklarımıza, hususiyle Bur-sa'ya dair elîm haberler geliyordu; tedkîkine de imkân yoktu.*” (Ersoy, 2016, s. 451)

“BülBül” şiiri “Basri Bey Oğlumuz” ifadesi ile kendisine ithaf edilen Hasan Basri Çantay da Âkif'in Bursa'dan gelen haberlerden “müteessir” ve “mülhem” olarak bu metni kaleme aldığından bahseder (Çantay, 1966, s. 208). Metnin kendisine ithaf edilmesiyle ilgili olarak ise şunları aktarır:

“1337 malî yılının mayıs ibtidâlarında idi, Ankara'da idik. Üstat alessabah bize geldi, yazdığı bir şiiri okuyacağını müjdeledi ve okudu. Bu, BülBül'dü.

Beğenip beğenmediğimi sordu; “anlayamadım, lütfen bir daha” dedim. Tekrar okudu. Kendisine âcizane şu kanaati arz ettim: “Üstat, BülBülünüz Gülistân-ı âsâ-rınızın en bedî ve coşkun bir dilidir.” Dedi ki:

–Bunu size ithaf ettim.” (Çantay, 1966, s. 207)

“BülBül” manzumesi şairin karamsar ruh hâlinin anlatılması ile başlar. Bu ruh hâlinin sebebi ise vatanın ve milletin içinde bulunduğu durumdur:

Bütün dünyâya küskündüm, dün akşam pek bunalmıştım
Nihâyet, bir zaman kırlarda gezmiş, köyde kalmıştım.
Şehirden kaçmak isterken sular zâten kararmıştı;
Pek ıssız bir karanlık sonradan vâdiyi sarmıştı.
Işık yok, yolcu yok, ses yok, bütün hilkat kesilmiş lâl...
Bu istiğrâkı tek bir nefha olsun etmiyor ihlâl. (Ersoy, 2016, s. 450)

Bütün dünyaya küskün olan, (muhtemelen) dün akşam aldığı haber ile pek bir bunalan şair şehrin dışına çıkıp kırlarda gezmiş ve köyde kalmıştır. Tabiatın içinde bulunduğu durum bütü-nüyle negatif sıfatlar etrafında tasvir edilmiştir: İssız bir karanlığın sardığı vadi sessizliğe bür-rünmüştür, bütün varlıkların dilsiz kesildiği bu sessizliği küçük bir esinti dahi bozmamaktadır.

Şairin üzgün ve karamsar ruh hâli ile bunun tabiata aksinin tasvir edildiği kısımdan sonra bülBül ile tek taraflı bir diyaloga girildiği ikinci kısma geçilir. Bu noktada şu çıkarımı yapmak mümkündür; Âkif, belki de şehirden uzaklaşıp kendini tabiatın kucağına attığı ve can sıkıntısı çektiği dakikalarda bir bülBüle rastlamış veya bir bülBülün ötüşünü duymuş, bu da ona şiirin geri kalanı için ilham vermiştir.

– Eşin var, âşiyânın var, bahârın var, ki beklerdin;
Kıyâmetler koparmak neydi, ey bülBül, nedir nerdin?

1 Yunan birlikleri 8 Temmuz 1920 günü Bursa'ya adımını atar. Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi için bkz. (Hülagü, s. 94-141).

O zümrüd tahta kondun, bir semâvî saltanat kurdun;
Cihânın yurdu hep çiğnense, çiğnenmez senin yurdun.
Bugün yemyeşil vâdî, yarım bir kıpkızıl gülşen,
Gezersin, hânümânın şen, için şen, kâinâtın şen.
Hazansız bir zemîn istese, şâyed rûh-i ser-bâzın,
Ufuklar, bu'd-i mutlaklar bütün mahkûm-i pervâzın. (Ersoy, 2016, ss. 450-451)

Eşi, yuvası, baharı olan, zümrüt bir tahta konup semavi bir saltanat kuran “bülbul”, yurdu çiğnenirse de kıyametler koparmaktadır, şair ise istifham sanatı çerçevesinde bülbulü derdinin ne olduğunu sorup sitem etmektedir. Bu noktada bülbulün kim olduğu, semavi saltanat ve zümrüt tahtın neyi temsil ettikleri sorgulanmalıdır.

Klâsik edebiyat, bilindiği üzere mazmunlar üzerine bina edilen bir gelenek edebiyatıdır. Bu edebiyatın en çok kullandığı benzetme unsurlarından biri gül-bülbul alegorisidir. Bu teşbih sisteminde bülbul ve gül, âşığı ve sevgiliyi temsil etmekte, şairin sahip olduğu edebî-tasavvufî görüşe göre sevgilinin hüviyeti değişebilmekte, ancak teşbih sistemi aynen devam etmektedir.

Bülbul, Klâsik edebiyatta ağlayıp inleyen, durmadan sevgilisinin güzelliklerini anlatan ve ona aşk sözleri arz eden bir âşığın timsalidir (Pala, 2011, s. 77-78). Kuşlar arasında sesi ile dinleyenleri hayran eden bülbul, sözleri ile kendisini dinleyenleri hayran bırakan şairlere benzetilmesi bakımından edebiyatta şairlerin sembolü hâline gelmiştir. Eski zamanlardan beri gül ile bülbul arasında bir bağ olduğuna inanılmış, özellikle kuşların dili ve çiçeklerin görünüşleri ile ilgili bu tür konular içinde gül ile bülbul belli semboller hâlinde asırlarca şiirlere konu olmuş, sevgili ve âşığı temsil etmek üzere kullanılarak binlerce beyit terennüm edilmiştir.²

Mehmed Âkif’in “Bülbul” manzumesinde tek taraflı bir diyalog içine girdiği ve sitem ettiği bülbul, klâsik şiir anlayışı çerçevesinde ele alınan, “gül-bülbul” alegorisi etrafında işlenen ve âşığı temsil eden bülbuldür. Bülbulün semavi saltanatı Divan Edebiyatı ya da Klâsik Şiir gibi adlarla anılan “şiir geleneği”, zümrüt taht ise bu zihniyetin ürünü olan “manzum metin” olarak yorumlanabilir. Âkif, şiirinde vatanın içinde bulunduğu durumdan duyduğu üzüntüyü dile getirdiği gibi klâsik edebiyatın şiir anlayışına da hücum etmektedir. Bunun arkasında ise sanatın topluma hizmet etmesi gerektiği düşüncesi mevcuttur.

Değil bir kayda, sığmazsın -kanatlandın mı- eb’âda;
Hayâtın en muhayyel gâyedir ahrâra dünyâda.
Neden öyleyse matemlerle eyyâmın perîşandır?
Niçin bir damlacık göğsünde bir umman hurûşandır?

2 Bülbul-gül ilişkisinin edebî serencamı yanında tabiattaki dengeler bakımından da ilginç bir tarafı hakkında A. Atilla Şentürk şunları söylemektedir: “Bülbulün güle âşık olduğu kanaati eski şiirde öylesine yerleşik bir yapı oluşturmuştur ki kimse gerçekte bülbulün gül ile değil de gül goncası üzerindeki bit ve böceklerle ilgilendiğini görmez. Açılma öncesi gerekli bakım yapılmadığında gül bitleri goncanın etrafını sarar ve bu durumda gonca yeşil çanak yapraklarını kapalı tutarak kendisini açmaz. Bülbul vb. küçük gagalı kuşlar goncayı bu böceklerden temizlediğinde gonca açılır. Bu durumu seyredip manzaraya şairane yorumlar getirenler yüzyıllar boyu goncanın bülbulün yalvarmaları sonucunda açıldığı iddiasını savunurlar. Bülbulün bu küçük böcekleri yemek için gül ve goncayı gagalaması, Fuzûlî’nin onu putperest yaptığı şu beytinde olduğu gibi onun güle secde ettiği iddiasına kadar uzanan türlü yorumların geliştirilmesine sebep olmuştur:

*İderdi bülbul-i kâfir-nihâd secde-i gül
Ta’abbüd-i sanem ile dutup necâta recâ”*
(Şentürk, 2017, ss. 323-324)

Hayır, mâtem senin hakkın değil... Mâtem benim hakkım:
Asırlar var ki, aydınlık nedir, hiç bilmez âfâkım!
Tesellîden nasibim yok, hazân ağlar bahârımda;
Bugün bir hânümansız serserîyim öz diyârımda! (Ersoy, 2016, s. 451)

İşgal günlerinin acısını derinden hisseden Âkif, kendini vatanında evsiz-barksız kalmış bir serseri olarak nitelemiş, gül için ağlayan bülbüle “mâtem” hakkının kendinde olduğunu haykırıştır. Şiir yine aynı haykırışla sonra erer:

Yıkılmış hânümanlar yerde işkenceyle kıvransın;
Serilmiş gövdeler, binlerce, yüzbinlerce doğransın!
Dolaşsın, sonra, İslâm'ın harem-gâhında nâ-mahrem...
Benim hakkım, sus, ey bülbül, senin hakkın değil mâtem! (Ersoy, 2016, s.451)

“Bülbül” manzumesinde iki âşık vardır, birincisi klâsik şiirin güle âşık olan bülbül’ü, ikincisi ise vatan aşkı ile yanıp tutuşan ve ona yapılan zulümler karşısında derin bir üzüntüye gark olan şairin kendisi. Şair, bülbüle sitemkâr bir sesleniş ile üzülmeye, gözyaşı dökme ve yas tutma hakkının kendinde olduğunu haykırır. “Sen gül için ağlarsın” ben ise “vatan için ağlarım” şeklinde yorumlanabilecek bir ilişki söz konusudur.

Vatan bir sevgili olarak tecelli ettiği gibi bülbül mazmunu etrafında bir gelenek eleştirisi söz konusudur. Yüzyıllar boyu işlenen ve şiirlere konu olan “gül-bülbül” ilişkisinin “semavî bir saltanat”, “zümrüt taht” gibi benzetmeler etrafında çok uzun zamandır şiir ve sanat dünyasını işgal ettiği ima edilir.

Sanatın sanat için olduğu nazariyesini hiçbir şekilde kabullenmeyen Âkif, sevgilinin vatan olarak tecelli ettiği “Bülbül” manzumesinde³ klâsik şiir zihniyetine ve yüzyıllardır süregelen anlayışa hücum etmiştir.⁴ Onun için vatanın kurtuluşu, toplumun ve milletin geleceği her şeyden önce gelmektedir.

Yahya Saim Ozanoğlu ve “Bülbül Sesi”

Son Osmanlı Mebusan Meclisi’nde Erzurum Mebusluğu yapan Yusuf Ziya Bey’in oğlu Yahya Saim Ozanoğlu (1894-1962), Birinci Dünya Savaşı boyunca asker olan, terhis sonrasında çeşitli okullarda Türkçe, edebiyat ve Fransızca öğretmenliği yapan, edebiyat tarihlerinde ve antolojilerde ismini sık göremediğimiz şairlerdendir (Çakıroğlu; Yalçın, s. 756). Yahya Saim, en iyi tarafının şairlik olduğunu belirtir: “*Umumi harbin başından sonuna kadar askerdim. Terhis olununca muallimlik mesleğine girdim. Hâlâ da bu meslekte bulunuyorum. Türkçe, Fransızca ve Edebiyat okuttum...En iyi tarafım şairlik tarafımdır, ondan hiç zarar ve ihanet görmedim.*” (Yazar, 1938, ss. 443-444)

3 “Bülbül”, şairinin de çok sevdiği bir metindir; bestelenmiş olması bu beğeniye daha anlamlı kılmıştır. Manzume kendisine ithaf edilen Hasan Basri Çantay şiirin bestelenme hikâyesini aktarır: “Şark Musiki Cemiyeti reisi merhum Ali Rıfat, Üstâd’ın *Bülbül*’ünü bestelemişti. Rahmetli Samih Rıfat, bir gün kendisini evine davet etti. Mahdumları Hâtif’le arkadaşları, o güzel besteyi ona muhtelif sazlarla dinlettiler. Oh, Âkif’i görmeliydiniz! Âkif Hayreddin’i (daha sonra damadı) derhal besteyi öğrenmeye me’mur etti. Hayreddin öğrenmişti. Hususî âlemlerimizde gazellerden, şarkılardan sonra okurdu.” (Çantay, 1966, s. 83)

4 Mehmed Âkif’in Divan Edebiyatı ve şairleri hakkında menfi görüşlere sahip olduğu da unutulmamalıdır. Ayrıntılı bilgi için bkz. (Tökel, 2008, ss. 327-338)

Savaş esnasında asker olmasına rağmen vatan sevgisi ve milli mücadeleyi konu edindiği şiirlerinin büyük bir kısmı Meşrutiyet ve Mütareke yıllarında kaleme alınmıştır. Şiirlerini bir araya getirdiği kitapların bir kısmı şu şekildedir: *Hilâlin Gölgesinde* (1916), *Memleket İlhamları* (1919), *Leylânın Ölümü* (1922), *Mayıs Gecesi* (1923), *Mahşerde Sabah* (1925).

Yahya Saim'in "Bülbül Sesi" şiiri, Âkif'in "Bülbül"ünden yaklaşık 4 yıl sonra *Mahşerde Sabah* adlı kitapta yayımlanmıştır. 110 mısralık hacmiyle "Bülbül"den hayli uzun olan, vatan sevgisi etrafında kaleme alınan "Bülbül Sesi" manzumesinde yer alan "Söyle ey muztarip bülbül / Ağlayışın hangi derde" söyleyişi ile Âkif'in "Kıyâmetler koparmak neydi, ey bülbül, nedir derdin?" ifadeleri neredeyse birbirinin aynısıdır:

Bir ney gibi perde, perde
Şu karanlık meşcerede,
Söyle, ey muztarip bülbül
Ağlayışın hangi derde?
(...)
Her şeyin değişmiş rengi.
Bülbülün bile âhengi
Mâtem sesine benziyor
Rü'yâda mıyım bilmem ki?

Yıkık bir kubbe içinden
Düşen mâtemli, ürperen
Işıklardan anladım ki
Gezdiğim yer değil gülşen...
(...)
Kocaman, sevgili bir gül,
Ateş gibi kanlı bir gül,
Bilmem nasıl burda bitmiş?
Koparması değil müşkül...

Bu çiçek benim timsâlim,
Benim şu hüznü hâlim.
Söyle Allah için ey gül
Tükenmez mi bu melâlim?
(...)
Bir ney gibi perde, perde
Şu nihâyetsiz göklerde
Söyle, ey muztarip bülbül!
İnleyişin hangi derde? (Yahya Saim, 1925, ss. 42-48)

Yahya Saim'in bu metni Âkif'in "Bülbül"ü tesiri altında kaleme aldığı aşikârdır; nitekim Yahya Saim'in şiir külliyatı bir bütün olarak değerlendirildiğinde aynı etkilenişin başka izleri de görülebilir. *Leylânın Ölümü* (Yahya Saim, 1922) ve *Bugünün Destanı*'nda (Yahya Saim,

1939) yer alan, yine vatan sevgisi etrafında kaleme alınan şiirlerde Âkif'in "Leylâ" şiirinin yansımalarını görmek mümkündür.

Bu noktada şu soru sorulabilir: Yahya Saim'in şiirindeki bülbül alegorisi Mehmed Âkif'te olduğu gibi bir eleştiri unsuru mudur yoksa yalnızca bir söyleyiş benzerliğinden mi ibarettir? Bu soruya verilecek her iki cevap da makul kabul edilebilir. Ancak Cumhuriyet'ten sonraki süreçte klâsik şiire yöneltilen eleştirilerin arttığı düşünülürse -her ne kadar Yahya Saim'in şiiri Cumhuriyetin çok başında yayımlanmış olsa da- bülbüle istifham sanatı çerçevesinde yöneltilen "inleyişin hangi derde" söyleyişinin bir gelenek eleştirisi taşıdığı söylenebilir.

Bülbül mazmunu yüzyıllar içerisinde birçok metne konu olmuştur. Klâsik şiir bir kenara bırakılırsa Namık Kemal'in "Murabba"sı, Recaizâde Mahmud Ekrem'in "Hasbihal" şiiri, Ahmet Haşim'in "Bülbül"ü, Yahya Kemal'in "Rindlerin Ölümü" bunlara örnek gösterilebilir. Mehmed Âkif'in "Bülbül"ü ve Yahya Saim'in "Bülbül Sesi" de bu çizgi içerisindeki iki örneği teşkil eder. Bu iki örnek, Namık Kemal'den başlayıp Abdülbaki Gölpınarlı'nın *Divan Edebiyatı Beyanındadır*'ına uzanan 80 yıllık süreçte klâsik şiire yöneltilen eleştiri zincirinin birer halkaları olarak yorumlanabilir.

"BÜLBÜL SESİ" (Yahya Saim, 1925/1341, ss. 41-48)

Saçına, sakalına, kar yağın güzel babacığma

Ey Fâtihin, Yavuzun güzel yurdu Anadolu!
Niçin böyle bir siyah mezar kaldın bana söyle
Bir ses geliyor derinden;
Ufkun gizli bir yerinden.
Yükseliyor nazlı hilal
Minareler üzerinden...

Bu ses, bir bülbülün sesi.
Mevsim, sıcacık yaz gecesi.
Ben bu sesi dinliyorum,
Gökte güllerin nefesi...

Bir ney gibi perde, perde
Şu karanlık meşcerede,
Söyle, ey mustarip bülbül
Ağlayışın hangi derde?

Söyle kalbinde neler var?
Nedir bu gamlı sadâlar?
Dağıttı mı şen yuvanı
Senin de bir katil rüzgâr?

Şu parlak yaz gecesinde
Ne var ki ey kuş, sesinde
Beni ağlatır içimden
Aşkın demir pençesinde?

Her ne yana baksam loştur,
Mezarlıklar bana hoştur.
Beni ağlatma ey bülbül
Beni tâ içimden coştur.

Bilmem ki bu ses rü'yâ mı?
Bendeki kara hülyâ mı
Kenarı yok, civarı yok
Bir nihâyetsiz deryâ mı?

Nihayetsiz bir karanlık
Gibi, semavî bir çığlık
Dağdan dağa aksediyor.
Karşımdaki köyler yıkık.

Bilmiyorum, hangi düşman
Geçip gitmiş buralardan?
Bilmiyorum, bilmiyorum.
Uyan Anadolu! Uyan!

İstiyorum kurtulayım,
Kendime bir yol bulayım;
Dertli gönül, deli gönül
Ben isteyim kahrolayım...

Her şeyin değişmiş rengi
Bülbülün bile âhengi
Mâtem sesine benziyor.
Rü'yâda mıyım bilmem ki?

Yıkık bir kubbe içinden
Düşen mâtemli, ürperen
Işıklardan anladım ki
Gezdiğim yer değil gülşen...

Sağım, solum mezarlıktı.
Duyduğum kanlı çığlıktı.

Ansızın nûra bürünmüş
Bir peri karşıma çıktı...

Gözlerinin sisli nemi,
Saçlarının cehennemi,
Ağır, ağır yürüyüşü
Tâ ezelde bir sanemi

Düşündürüyor loş kalbime.
Benzettim onu Meryem'e...
Sardı o dem hummâ gibi
Her uzvumu bir titreme...

Cansız gibi yere sindim,
Hemen bir çukura indim,
Allah'ıma şükür olsun ki
Bakışlarından silindim...

Sanem, mezar... Mezarınızdı,
Bilmem ki orda ne sezdi?
Ellerinin dokunduğu
Taşlar nurdan görünmezdi...

Kalbim halecân içinde,
A'sâbım buhrân içinde,
Bekliyordum gitmesini.
Başı âsumân içinde

En sonra geldi bana da.
Dedim: Hayata elveda
Beni burada görürse
Yalnız, işittim bir sadâ

Bir sadâ ki ağlıyordu.
Yüreğimi dağlıyordu.
Mor sümbüllü şelaleler
Gibi coşmuş çağlıyordu.

En sonra geldiği gibi
-Elleri solgun, asabi-
Hıçkırarak çekip gitti
Meçhul mâtemlerin rabbi

Rü'yâ mı, gerçek mi diye
Düşünürken bir çiçeğe

Kocaman, sevgili bir gül,
Ateş gibi kanlı bir gül,
Bilmem nasıl burada yetişmiş?
Koparması değil müşkül...

Bu çiçek benim timsâlim
Benim şu hüznü hâlim.
Sevile Allah için ey gül
Tükenmez mi bu melâlim?

Âh ey sıcak yaz gecesi,
Ey güllerin hoş nefesi,
Beni ağlatır içimden
Öten şen bülbülün sesi.

Bu seste son şehitlerin,
Harap olmuş geçitlerin
Kül ve kanından bir şey var.
Bu ses, bu ses pek çok derin.

Bir ney gibi perde, perde
Şu nihayetsiz göklerde
Söyle, ey mustarip bülbül!
İnleyişin hangi derde?

İlişince yaş gözlerim
Dedim: -Bu en hoş hediye.

Kaynakça / References

- Çantay, H. B. (1966). *Âkifname*, İstanbul: Ahmet Sait Matbaası.
- Ersoy, M. Â. (2006). *Safahat: Eski ve Yeni Harflerle Karşılaştırmalı Neşir ve Safahat Dışında Kalmış Şiirler*, (M. E. Düzdağ, Yay Haz.). İstanbul: İz Yay.
- Hülagü, O. (2001). *Millî Mücadelede Bursa*, İstanbul: Emre Yayınları.
- Pala, İ. (2011). *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*. İstanbul: Kapı Yay.
- Şentürk, A. A. (2017). *Osmanlı Şiiri Kılavuzu*, C.1, İstanbul: Osmanlı Edebiyatı Araştırmaları Merkezi
- Tökel, D. A. (Ocak 2008). "Mehmed Âkif'in Divan Şiirine Bakışı", *Hece (Mehmet Âkif Özel Sayısı)*, S. 133, s. 327-338.
- Yahya S. (1922). *Leylânın Ölümü*. İstanbul: Kader Matbaası.
- Yahya Saim (1925). *Mahşerde Sabah*. İstanbul: Matbaa-i Âmire.

Yahya Saim (1939). *Bugünün Destanı*. İstanbul: Ülku Kitabevi.

Yalçın, M. (Ed.) (2003). *Tanzimat'tan Bugüne Edebiyatçılar Ansiklopedisi*. İstanbul: YKY

Yazar, M. B. (1938). *Edebiyatçılarımız ve Türk Edebiyatı*. İstanbul: Kanaat Kitabevi

